

**Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Відокремлений структурний підрозділ
«Педагогічний фаховий коледж
Львівського національного університету імені Івана Франка»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні циклової комісії фахових дисциплін
початкової освіти

(протокол № 1 від 18.08 2025р.)

Голова циклової комісії Діана ГАЛАТА

**СИЛАБУС З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ РИТОРИКИ»**

Освітньо-професійний ступінь	«фаховий молодший бакалавр»
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	013 Початкова освіта
Освітньо-професійна програма	Початкова освіта
Форма навчання	денна

Силабус курсу «Основи риторики»

2025-2026 навчального року

Назва курсу	«Основи риторики»
Адреса викладання курсу	вул. Туган-Барановського, 7
Циклова комісія за якою закріплена дисципліна	Фахових дисциплін початкової освіти
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	01 Освіта/Педагогіка, 013 Початкова освіта
Викладач курсу	Соболевська Оксана Богданівна
Контактна інформація викладачів	oksana.sobolevska@lnu.edu.ua goruslavuchi1@ukr.net
Консультації з курсу відбуваються	У день викладання курсу відповідно до розкладу (вул. Туган-Барановського, 7, каб.41). Також проводяться онлайн консультації на платформі Microsoft Teams. Для погодження часу онлайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	https://pedcollege.lnu.edu.ua/course/osnovy-rytoryky-...ochatkova-osvita
Інформація про курс	Вибірковий освітній компонент ОПІ вивчається студентами II-го курсу, спеціальності 013 Початкова освіта впродовж четвертого семестру в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація курсу	Курс розроблено таким чином, щоб формувати у здобувачів навички публічного мовлення, відчуття краси і сили слова, його значущості у спілкуванні. Ораторські навички знадобляться для ведення комунікативних диспутів, дискусій, усного спілкування з учнями, батьками та колегами; уміння аналізувати й продукувати тексти різного типу відповідно до мети, призначення й умов спілкування в процесі їхньої майбутньої педагогічної роботи.
Мета та цілі курсу	Мета дисципліни: дати знання з основ риторики як науки про мисленнево-мовленнєву діяльність, спрямовану на переконання, вплив, досягнення цілей у процесі мовної комунікації; розкрити загальні закономірності мовленнєвої поведінки, що діють у різних ситуаціях спілкування, сферах діяльності та практичних можливостей їх використання; виробити у студентів уміння й навички аналізувати та продукувати тексти різного типу відповідно до мети, призначення й умов спілкування в процесі їхньої

	<p>майбутньої роботи; ознайомити студентів з мовною майстерністю оратора, вимогами мовної культури та мовленнєвим етикетом; розвинути творче мислення та вміння вільно висловлювати свої думки, своє бачення певної ситуації.</p> <p>Для досягнення мети визначаються такі цілі:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вивчення історії риторики, загальної теорії та практичної риторики; - дослідження загальних ознак мовної культури та елементів художності мовлення; - оволодіння технікою мовлення у єдності її елементів; - засвоєння методом риторичного аналізу текстів різних типів промов; - оволодіння навичками підготовки та публічного виголошення промов; - удосконалення навичок самостійної роботи.
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p style="text-align: center;">Основна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Голуб Н. Б. Сучасна риторика: навчально-практичний посібник. Полтава: ПНПУ, 2023. 2. Кацавець Р.С. Ораторське мистецтво: підручник. Київ: Алерта, 2021, 250 с. 3. Мартинюк О. П. Риторика та культура мовлення: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2023. 4. Нищета В. Риторика: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2021. 220 с. 5. Онуфрієнко Г.С. Риторика: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019, 625 с. <p style="text-align: center;">Допоміжна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гапотій В.Д. Основи ораторського мистецтва: навчально-методичний посібник. Мелітополь, ФОП Однорог Т.В., 2019. 168с 2. Діденко І. М. Риторика і комунікація в освіті: практичний підхід. Харків: Основа, 2024. 3. Заболотний О., Заболотний В. Правильне мовлення. Київ: Літера, 2020, 224 с. 4. Ісаєнко Т.К., Лисенко А.В. Риторика: навч.посібн. Полтава: ПолтНТУ, 2019. 247 с. 5. Колодій А. І. Мистецтво публічного виступу в цифрову епоху. Київ: Академвидав, 2024. 6. Прокопчук Л.В. Риторика. Модульний курс : навч. посіб. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2017. 206 с. 7. Сарاپин В.В., Боберська К.Г. Риторика: навчально-методичний посібник. Полтава, 2016. 260 с. 8. Серєда Н. В. С Основи ораторської майстерності: навчальний посібник. Харків : НТУ «ХП», 2019. 304 с. 9. Теслюк В.М. Основи красномовства: навч.посіб. Київ: Ліра К, 2021. 524 с.

	ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ
	<p>1. Іван Вишенський та його послання. http://www.utoronto.ca/elul/Vyshenskyi/Shevchuk-vstup.html</p> <p>2. Комунікативна компетентність майбутнього вчителя http://biblio.lib.kherson.ua/communicative-compet.htm</p> <p>3. Маслюк В. Латиномовні поетики і риторики XVII–XVIII ст. та їх роль у розвитку теорії літератури на Україні. http://litopys.org.ua/masluk/mas.htm</p> <p>4. Mova.info: про українську мову, лінгвістику і не тільки: www.mova.info</p>
Тривалість курсу	4 семестр, 90 год., 3 кредити.
Обсяг курсу	30 годин аудиторних занять, з них: 14 год. - лекційних занять, 16 практичних занять; 60 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>Після вивчення курсу студенти повинні знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - історію виникнення та становлення риторики; - сучасну концепцію риторики, яка пов'язана з формуванням свідомої світоглядної позиції та компонентним володінням предметом аргументації; - основні поняття загальної риторики; - прийоми словесної наочності; - етапи підготовки усної промови; - критерії оцінки промови; - жанри красномовства; - види промов; - невербальні засоби спілкування. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вміло оперувати отриманими знаннями з даного курсу та застосовувати їх в подальшому навчанні та житті; - володіти технікою мовлення як необхідною передумовою словесної дії і правильно нею користуватися; - користуватися засобами логіко-емоційної виразності мовлення в тому числі і позамовних (поза, жест, міміка) ; - володіти прийомами полемічної майстерності; - кваліфіковано виконувати роботи з написання промови та виголошення її в залежності від мети, завдання, місця, часу виступу з урахуванням складу аудиторії, її особливостей.
Ключові слова	Риторика, красномовство, полеміка, імпровізація, епідейктична промова, дискусія, меморія, елокуція, вербальне і невербальне спілкування.
Формат курсу	Очний (денний). Проведення лекцій і консультацій для кращого розуміння тем.
Теми	Подано у таблиці.
Підсумковий контроль, форма	Залік у кінці семестру.

Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань зі сучасної української мови, культури мовлення достатніх для сприйняття категоріального апарату з основ риторики.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентації, інтерактивні вправи, творчі індивідуальні, групові та підгрупові завдання, дискусія. Інноваційні методи: гейміфікація, мозковий штурм, метод проєктів, використання цифрових технологій.
Необхідне обладнання	Персональний комп'ютер, проєктор, схема, таблиці.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання знань студентів здійснюється впродовж семестру за 100-бальною шкалою за такими видами робіт:</p> <ul style="list-style-type: none"> - модульні контрольні роботи. Передбачено дві модульні контрольні роботи. Студент за одну контрольну роботу може отримати 25 балів ($25 \times 2 = 50$). - практичні заняття. За усне опитування студент впродовж семестру накопичує 36 балів. Передбачено 6 практично-семінарських занять. За одне практичне заняття - 6 балів . Кількість балів, які студент може отримати за усні відповіді подано в таблиці. - самостійна робота. За самостійну роботу впродовж семестру студент набирає 14 балів. <p>Студенти можуть самостійно опрацювати онлайн-курс відповідної тематики . У разі отримання сертифікату – 6 балів.</p> <p>Очікується, що письмові роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями і характеризуватимуться самостійність суджень та вмінням робити власні висновки. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для незарахування викладачем, незалежно від масштабу плагіату, обману.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем, виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студент заохочується до використання також й іншої літератури, якої немає серед рекомендованих.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p> <p>Критерії оцінювання:</p> <p>90 – 100 б. – здобувач повно та ґрунтовно засвоїв всі теми навчальної програми, вміє вільно викладати зміст, має глибокі, міцні, систематичні знання всіх питань навчальної дисципліни, розуміє їх значення для своєї професійної підготовки; виконав усі завдання кожної теми та модульного поточного контролю.</p> <p>81 – 89 б. - здобувач ґрамотно і по суті викладає програмний матеріал, застосовує теоретичні знання при виконанні практичних завдань, однак допускає незначні неточності, засвоїв більшість тем навчальної програми, вміє самостійно викладати зміст всіх питань</p>

	<p>навчальної дисципліни; виконав завдання кожної теми та модульного поточного контролю.</p> <p>71 – 80 б. - здобувач добре знає програмний матеріал, володіє базовими навичками з виконання практичних завдань, самостійно обирає метод реалізації, але не завжди здатний провести аналіз і узагальнення результату, не завжди вміє вільно викладати зміст всіх питань навчальної дисципліни; виконав більшість завдань кожної теми та модульного поточного контролю.</p> <p>61 – 70 б. – здобувач засвоїв тільки основний матеріал на рівні репродуктивного відтворення, але не знає окремих деталей, припускається неточностей, порушує послідовність у викладі матеріалу, може розв’язувати типові завдання за зразком, але допускає помилки, виконав окремі завдання кожної теми та модульного поточного контролю.</p> <p>51 - 60 б. - здобувач відтворює основні поняття і визначення курсу, але досить поверхово, не виділяючи взвезозв’язок між ними, може сформулювати за допомогою викладача основні тези теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може; відчуває труднощі під час виконання практичних завдань, виконав лише деякі завдання кожної теми та модульного контролю.</p> <p>21 – 50 б. – здобувач не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки, з великими труднощами виконує практичні завдання, знайомий лише з деякими поняттями та визначеннями курсу; не виконав практичні завдання та завдання модульного поточного контролю.</p> <p>0 – 20 б. - необхідний повторний курс з навчальної дисципліни.</p>
<p>Питання до заліку</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Основи риторики як наука і навчальна дисципліна. Завдання та функції. Риторичний аналіз підготовленої промови. 2. Красномовство в Стародавній Греції. Внесок ораторів Греції у розвиток красномовства. Риторичний аналіз підготовленої промови. 3. Функції та особливості ораторського мистецтва в Стародавньому Римі. Видатні оратори Стародавнього Риму та їх внесок у красномовство. Риторичний аналіз підготовленої промови. 4. Ораторське мистецтво в Середні віки. Гомілетика. Церковне красномовство. Риторичний аналіз підготовленої промови. 5. Витоки давньоукраїнського красномовства. Словесна культура Київської Русі. Урочисте красномовство. Риторичний аналіз підготовленої промови. 6. Риторика в Києво-Могилянській академії. Принципи складання проповідей. Риторичний аналіз підготовленої промови. 7. Характерні риси ораторського мистецтва в сучасній Україні. Риторичний аналіз підготовленої промови. 8. Вимоги до проведення дискусії. Риторичний аналіз підготовленої промови. 9. Характеристика основних законів риторики. Мовленнєвий закон. Риторичний аналіз підготовленої промови. 10. Основні роди, види і жанри красномовства. Епідейктична промова. Риторичний аналіз підготовленої промови. 11. Академічне красномовство: його структура та мовні ознаки.

	<p>Наукова доповідь. Риторичний аналіз підготовленої промови.</p> <p>12. Характерні риси політичного красномовства. Політична промова. Риторичний аналіз підготовленої промови.</p> <p>13. Особливості судового красномовства. Вимоги до агітаційної промови. Риторичний аналіз підготовленої промови.</p> <p>14. Суспільно-побутове красномовство та сфера його застосування. Ювілейна промова. Риторичний аналіз підготовленої промови.</p> <p>15. Типи промов за знаковим оформленням та закріпленням. Риторичний аналіз підготовленої промови.</p> <p>16. Імпровізовані промови. Риторичний аналіз підготовленої промови.</p> <p>17. Методика підготовки промов. Промова як дослідження. Вибір теми Риторичний аналіз підготовленої промови.</p> <p>18. Етапи підготовки промов. Складання плану. Запис промови. Риторичний аналіз підготовленої промови.</p> <p>19. Структура ораторського твору. Зацікавлення, опис, переконання. Риторичний аналіз підготовленої промови.</p> <p>20. Елокуція. Мова і стиль публічної промови. Риторичний аналіз підготовленої промови.</p> <p>21. Етикетні формули. Риторичний аналіз підготовленої промови.</p> <p>22. Логічні та емоційні засади промови. Види логічних помилок. Риторичний аналіз підготовленої промови.</p> <p>23. Зовнішня культура оратора. Мовленнєвий етикет. Риторичний аналіз підготовленої промови.</p> <p>24. Оратор і аудиторія. Риторичний аналіз підготовленої промови.</p> <p>25. Шляхи подолання опору аудиторії. Риторичний аналіз підготовленої промови.</p>
Опитування	Анкету з метою оцінювання якості курсу буде надано після вивчення курсу.

Схема курсу

Тиждень	Тема занять	Форма діяльності та обсяг годин	Термін виконання
Змістовий модуль I. Основи риторики як навчальна дисципліна			
1.	Тема 1. Красномовство як ораторський талант. Історичний розвиток ораторського мистецтва. Мета, завдання та зміст курсу. Красномовство як ораторський талант. Основні поняття та терміни класичної риторики. Розділи класичної риторики. Екскурс в історичний розвиток риторики.	Лекція – 2 год, самостійна робота – 4 год.	
2.	Тема 2. Історія становлення теорії красномовства від міфологічного періоду до епохи Відродження. Ораторське мистецтво стародавнього світу. Оратори Давньої Греції: загальна характеристика риторичного ідеалу. Ораторське мистецтво	Лекція – 2 год, самостійна робота – 4 год.	

	Демосфена. Ораторська спадщина Сократа.		
3.	Тема 3. Історія української риторики. Українські майстри ораторського мистецтва. Риторика Київської держави. Мовотворчість Івана Вишенського. Мовна спадщина Григорія Сковороди. Теорія красномовства Феофана Прокоповича	Лекція – 2 год, самостійна робота – 4 год.	
4.	Тема 4. Основні закони красномовства: концептуальний закон, закон моделювання аудиторії, стратегічний закон, тактичний закон, мовленнєвий закон, закон ефективної комунікації, системно-аналітичний закон. Вимоги до підготовки та проведення дискусії . Вимоги до підготовки та проведення дебатів . Принципи ведення словесної суперечки. Прийоми викриття словесної маніпуляції опонента. Тактика захисту від маніпуляцій, спрямованих на промовця . Тактика захисту від маніпуляцій, спрямованих на аудиторію.	Семінарське заняття – 2 год, самостійна робота – 4 год.	
5.	Тема 5. Академічне красномовство. Жанри академічного красномовства.	Практичне заняття – 2 год, самостійна робота – 4 год.	
6.	Тема 6. Політичне красномовство. Суспільно-побутове красномовство.	Практичне заняття – 2 год, самостійна робота – 4 год.	
7.	Модульна контрольна робота 1.	Практичне заняття – 2 год, самостійна робота – 4 год.	
Змістовий модуль II. Публічний виступ і основні етапи його підготовки			
8.	Тема 7. Основні особливості публічного виступу. Структура ораторського твору Логічні та емоційні засади промови.	Лекція – 2 год, самостійна робота – 4 год.	
9.	Тема 8. Типи промов за знаковим оформленням та закріпленням: промови, які читають за конспектом; промови, які готують заздалегідь, але не вчать напам'ять; промови, які готують заздалегідь і вчать напам'ять; імпровізовані промови.	Лекція – 2 год, самостійна робота – 4 год.	
10.	Тема 9. Композиція публічного виступу. Оратор і аудиторія. Шляхи подолання опору аудиторії.	Лекція – 2 год, самостійна робота – 4 год.	
11.	Тема 10. Партитура тексту. Розмітка тексту знаками партитури.	Практичне заняття – 2 год., самостійна робота – 4 год.	
12.	Тема 11. Методика та етапи підготовки промови. Промова як дослідження. Вибір теми. Фактори успіху теми. Вимоги до	Семінарське заняття – 2 год, самостійна робота – 4 год.	

	складання плану. Види плану. Процес збирання матеріалу. Запис промови.		
13.	Тема 12. Зовнішня культура оратора: вигляд оратора; вихід до слухачів; погляд; голос; дотримання пауз; місце промови.	Лекція – 2 год, самостійна робота – 4 год.	
14.	Модульна контрольна робота 2.	Практичне заняття – 2 год, самостійна робота – 4 год.	
15.	Тема 13. Виголошення промови. Тренування стилістичної довершеності промови.	Практичне заняття – 2 год, самостійна робота – 4 год.	